Ira Prodanov

Univerzitet u Novom Sadu

Akademija umetnosti

Katedra za muzikologiju i etnomuzikologiju

Srbija

UDC 786.2.071.2:929 Gekić K.(047.53)

doi: 10.5937/ZbAkU2008010P

Intervju

Mi još možemo uraditi mnogo dobrih stvari zajedno

/Razgovor sa profesorom Kemalom Gekićem/

Kemal Gekić

*Za umjetnike su životna iskustva
od velike važnosti, jer ih kasnije
direktno ili indirektno prenose u svoj rad.*

„Blistav, izazovan, provokativan, uzbudljiv, zavodnički, osećajan“, reči su koje se mogu naći u kritikama pisanim povodom koncerata nekadašnjeg studenta Akademije umetnosti, kasnije asistenta i konačno profesora, pijaniste Kemala Gekića. Mediji ga proglašavaju „generalom koji je naučio sva pravila u knjigama i koji, baš zato, odlučno ta pravila ignoriše u doba rata“ (John Ardoin, *Dallas Morning News* 2002), sugerišući Gekićevu smelost u interpretaciji, lucidnost u odabiru programa i apsolutno individualan pristup u tumačenju dela koja postavlja na svoj repertoar. Slične osobine neguje i kod svojih studenata, nastojeći da iz njih izvuče njihovu ličnu poetiku, radeći ne samo kao zvanično angažovan profesor na visokoškolskoj instituciji, već i na brojnim masterklasovima. Upravo na taj način prof. Gekić je bio gotovo neprekidno povezan i sa pedagoškom praksom svoje alme mater i posle preseljenja u Sjedinjene Američke Države 1999. godine. Odnedavno je ponovo zvanično angažovan na Akademiji umetnosti, kao gostujući profesor na doktorskim umetničkim studijama klavira.

- *Za Akademiju umetnosti vežu Vas brojne uspomene, najpre kroz studentske dane, a potom i kroz nastavnički angažman. Kako to da ste, kao rođeni Splićanin, sa samo 16 godina došli na studije baš na Akademiju umetnosti u Novi Sad?*

Moram reći da me za Novi Sad vezuju nevjerojatne uspomene, što nije čudno, jer sam tu proveo 20 veoma kvalitetnih godina. To se ne može zaboraviti. Na studije sam došao, jer sam bio privučen činjenicom što je Akademija umetnosti u to vrijeme bila jako mlada institucija. Tadašnji dekan, Rudolf Bruči, imao je viziju osnivanja male, ali elitne akademije. Profesorski kadar je bio briljantan. Osim naših profesora bilo je tu i profesora iz (tadašnjeg) SSSR-a, što je davalo instituciji i internacionalan kvalitet. Instrumenti su bili novi, u odličnom stanju, a lokacija na Tvrdavi je svemu davala jedan istorijski šarm, jednu vanvremensku, romantičnu atmosferu. Najbolji i najperspektivniji talenti iz tadašnje Jugoslavije dolazili su da postanu studenti Akademije umetnosti u Novom Sadu.

- *Kakva je atmosfera na Akademiji umetnosti vladala dok ste Vi studirali - koje su profesori bili „strah i trepet“, koji su vas uvažavali kao sebi „ravne“? Kako se nekad studiralo na Tvrdavi?*

Atmosfera je uvijek bila izuzetna. „Straha i trepeta“ nije bilo, niti bi to bio princip koji bi me duže zadržao tamo. Svi profesori su uvažavali studente i mogu slobodno da kažem, bili idealisti. To znači da su davali nesebično svoje vrijeme i trud studentima koji su to tražili, čak i mnogo više nego što je to bilo propisano planom i

programom. Odnosi su bili izuzetno kolegijalni, i među profesorima i među studentima, i vladala je jedna pristojnost i civilnost, koja se odražavala na cijelu Akademiju. Moj je utisak bio da su me profesori stručnih predmeta izuzetno uvažavali, i s njima sam imao odličan odnos. Studij na Akademiji je podrazumijevao neprekidno učenje i potvrđivanje. Veliki broj talentiranih kolega je takođe bio i poticaj za brzi napredak, dodatni stimulans, koji se odlično manifestirao putem brojnih nastupa na Akademiji, u gradu i u Pokrajini.

- *Onog trenutka kada ste diplomirali, bili ste primljeni na Katedru za klavir kao asistent, a potom su sledili uobičajeni izbori u zvanja – kakav je osećaj postati deo nastavničkog kolektiva sa samo 20 godina?*

Zapravo ja tada nisam u potpunosti shvatio sve reperkusije te odluke. Moja želja je bila da budem isključivo izvođač, bez ambicije za pedagoškim radom i učestvovanjem u univerzitetskom svijetu. Razgovor za mojom profesoricom, Jokut Mihailović, ukazao mi je na pozitivne aspekte te ponude za koje nisam znao ili ih nisam uzeo u obzir. Drago mi je što sam tada pokazao određenu dozu mudrosti i prihvatio dobar savjet. Bila mi je to velika čast, kao i odgovornost. Čast, jer je Akademija u meni vidjela nekoga ko će nastaviti i razviti ono što je započeto, a odgovornost, jer sam znao da znam vrlo malo, i da još moram mnogo učiti. Prvih godina mi se dešavalo da mi dolaze studenti koji su bili mojih godina, mnogi i stariji od mene, ponekad da ih „učim“ repertoaru koji mi nije bio previše poznat. Mogu reći da smo često zapravo učili zajedno, što mi je bilo neočekivano zadovoljstvo. Tako sam zapravo ubrzano naučio kompletan repertoar, a mnogo i o ljudskoj psihologiji, koja je veoma važan faktor u našoj profesiji.

- *Šta je ono što ste posebno negovali kod svojih studenata – ima li neka posebna „tajna“, neki „recept“ na osnovu kojeg ste stvarali od njih pijanističke zvezde kakva ste i sami bili još od vremena studija?*

Mnogo hvala na laskavom pitanju! Nažalost, činjenica je da nijedan profesor, ma kako dobar bio, ne može da „stvara pijanističke zvezde.“ Roditelji stvaraju talente, koji se kasnije razvijaju uz pomoć, ili ponekad baš usprkos edukativnim naporima njihovih profesora. Ja sam se trudio na početku da studentima pružim korisne informacije, kao i da ispravim one najgrublje greške koje se pojavljuju tokom rada. Ubrzo sam shvatio da nije sve u informacijama i razvio sam podozrivost prema „ispravljanju grešaka“, to sam nazivao „kozmetikom“, površinskom intervencijom. Često puta dobra, korisna informacija interferira sa osobom, pa čak i sam čin „korekcije“ može da uznemiri krhku psihi, da ubije samopouzdanje. Jako je bitno sugerirati ono što je neophodno na pravi način. Meni je bila interesantnija suštinska stvar, a to je da svaka osoba nađe sebe kroz

muziku, pri tom očuvajući svoju osnovnu energiju. To je zahtijevalo veliku varijaciju u pristupu, ovisno o tipu talenta, kao i o psihološkom sklopu. Ono što nas je povezivalo bila je ljubav prema muzici, koja je opet dio umjetnosti i života generalno. Kroz to sam rastao i ja i moji studenti... Imao sam veliki broj veoma talentiranih studenata, koji danas uspješno rade u profesiji kao profesori, izvođači, aranžeri, pisci, kompozitori, organizatori, dirigenti, osnivači i vlasnici raznih škola, kod nas i u mnogim drugim zemljama. Ponosan sam na njih sve, njihove aktivnosti mi pokazuju da moj pedagoški rad nije bio uzaludan i da je bio koristan za mnoge, kao i za društvo generalno.

- *Kakva je bila saradnja sa kolegama na Katedri i uopšte, na Akademiji u celini, u vreme vaše profesure?*

Idealna. Moram reći da je tako nešto vrlo rijetka pojava, jer mnoge institucije, posebno one sa većim brojem članova, tokom vremena razviju nekakve „klanove“, koji opet imaju svoje donekle prikrivene „interese“ oko kojih se vode mnoge vidljive i nevidljive „bitke“ koje traju godinama, pa i decenijama. Kod nas toga nije bilo. Akademija je bila veoma dinamična, fleksibilna institucija koja je vrlo dobro primjenjivala koncept da pravila služe ljudima, a ne ljudi pravilima. Mnoge odlične stvari su tako postignute uz pregršt dobre volje, razumijevanja i uvažavanja različitih mišljenja (i osjećaja!). Mislim da je kod nas na Katedri za klavir odlučivanje putem konsenzusa bilo dominantno.

- *Bombardovanje države 1999. nateralo Vas je da napustite zemlju i da svoju karijeru profesora i pijaniste nastavite u Americi – šta znači ta promena za umetnika?*

Bombardovanje me je zapravo već zateklo u Americi, na koncertnoj turneji, koja je trajala od 17. marta do 15. maja 1999, sa jednom pauzom od 1. do 10. aprila. Tokom te pauze ja sam se htio vratiti, jer nisam htio propustiti to iskustvo – za umjetnike su životna iskustva od velike važnosti, jer ih kasnije direktno ili indirektno prenose u svoj rad. Bilo je teško pratiti situaciju iz daljine, a ne učestvovati u zbivanjima. Međutim, nakon više razgovora, naš tadašnji izvanredni dekan, profesor Nenad Ostojić, odgovorio me je od toga, rekavši kako je Akademija ionako zatvorena, dobar dio vremena se provodi u skloništim i ne mogu biti od neke velike koristi ako se vratim tog trenutka... U međuvremenu su moji koncerti pobudili značajan kritički odjek u Americi, tako da sam odmah dobio nekoliko interesantnih ponuda, od kojih sam jednu na kraju i prihvatio. Pomislio sam da je nakon 20 godina u Novom Sadu možda ipak došlo vrijeme da se proba nešto novo, nova sredina, novi pogledi, nove aktivnosti... U izvođačkom smislu zapravo tu nije bilo ničega novog, jer sam nastavio da radim isto što

sam radio i ranije: koncerti, snimanja, masterklasovi u raznim zemljama. Ali nov je bio način života, organizacija vremena, univerzitetski sistem, sistem vrijednosti, mentalitet. Na kraju sam počeo da živim na tri kontinenta: 6 - 7 mjeseci u Americi, 3 u Evropi i 3 u Aziji – trostruki život!

- *Premda sa stalnim profesorskim angažmanom u Americi i Japanu, i brojnim koncertnim turnejama i masterklasovima, ostali ste u vezi sa Akademijom i Novim Sadom sve vreme...*

Jednom prilikom, za vrijeme studija, dok sam još bio mlad momak, moja mentorka mi je u razgovoru rekla da „ne treba spaljivati mostove, a posebno ne one koje si dugo gradio.“ To sam dobro upamtio. U Novi Sad sam uložio svojih 20 možda najboljih godina. Kako bih ga mogao zaboraviti? Sve ljudske, prijateljske, profesionalne i porodične veze se ne mogu izbrisati, a tek o uspomenama da ne govorimo! Osim toga, mi još možemo uraditi mnogo dobrih stvari zajedno, radimo na novim i uzbudljivim planovima za Akademiju, uz podršku dekana, Siniše Bokana, koji ima sluha za nove ideje.

- *Ponovo ste angažovani na Akademiji umetnosti, sada kao gostujući profesor na doktorskim umetničkim studijama. Uočavate li neku promenu u studentskim generacijama sa kojima ste nekad radili i sad? Ima li promene u zrelosti studenata, njihovom pristupu, radu... Šta mislite o doktorskim studijama umetnosti koje su uvedene i na Akademiji?*

Ima sigurno promjene, jer su moji prvi doktorski studenti zapravo moji nekadašnji studenti i kolege, koji su samim tim nešto stariji i zreliji nego što su to bile generacije sa kojima sam nekada radio na Akademiji. Rad na doktorskim studijama bi po svom sadržaju morao biti mnogo produbljeniji u uspoređenju sa nekadašnjim postdiplomskim studijama. Čini mi se da su tematski izazovi mnogo veći, a oni zahtijevaju i mnogo složeniju metodologiju. Mislim da će doktorske studije na Akademiji dati dobre rezultate.

- *Iz ovde perspektive uspešnog pedagoga i vrhunskog svetskog pijaniste ima li nešto što biste ipak uradili drugačije, kad bi Vam se pružila šansa da se vratite u 1999. godinu?*

(Smeh) Vjerovatno bih sve uradio drugačije, ali za to bih se morao vratiti ne u 1999. nego u 1969. godinu!

Mali podsetnik o Kemalu Gekiću

Rođen u Splitu (Hrvatska), Kemal Gekić je prve poduke iz klavira dobio od prof. Lorenca Baturina. Diplomirao je klavir u klasi prof. Jokuton Mihajlović na Akademiji umetnosti Univerziteta u Novom Sadu, nakon čega je odmah angažovan kao asistent, a kasnije i profesor svoje matične Katedre. Zatečen 1999. godine, za vreme bombardovanja Srbije, u Sjedinjenim Američkim Državama, dobija zaposlenje kao „gostujući umetnik“ na Internacionalnom univerzitetu u Majamiju, Florida zahvaljujući svom istorijskom debiju na Internacionalnom pijanističkom festivalu u tom gradu. Izvodeći svoj bogati repertoar širom sveta, Kemal Gekić predstavlja svoju beskompromisnu, izazovnu interpretaciju sublimišući neprekidno odobravanje publike i podršku kritike. Trajni snimci koje je ostavio nagrađeni su prestižnim priznanjima: za transkripcije Rossini-Liszt snimljene za Naxos dobitnik je „Rozete“ od The Penguin Guide, dok se snimak Listov Transcendentalnih etida za JVC generalno smatra najboljim snimkom ovih dela u istoriji pijanizma. Gekić, pored pijanističke karijere, neguje i pedagoški rad delujući na tri kontinenta – u Americi, u Evropi i u Japanu. Bio je učesnik brojnih žirija svetskih pijanističkih takmičenja, nakon što je i sam osvojio nagradu publike na Šopenovom takmičenju u Varšavi, na samom početku svoje karijere. Snimao je za RAI Italija, TV Portugal, TV Jugoslavija, NHK Japan, POLTEL Poland, RTV Lower Saxony West Germany, RTV USSR, Intervision, CBC i PBS. Kemal Gekić aktivno deluje u organizaciji Patrons of Exceptional Artists kao predstavnik Internacionalnog pijanističkog festivala Majamija. Odnedavno je ponovo angažovan kao gostujući profesor na Akademiji umetnosti, na doktorskim umetničkim studijama klavira.